

آثار باستانی و ارزش های تاریخی

ناسیونالیسم (ملی گرایی) ایرانی : تبارگرا یا دموکراتیک

نویسنده: شمشاد امیری خراسانی

انتشار: ۵ مرداد ۱۳۹۷ ۳۰ دقیقه مطالعه

چکیده مقاله

ناسیونالیسم ایرانی: تبارگرا یا دموکراتیک بخشی از سرمقاله فصلنامه پویه، شماره 3 و 4، بهار و تابستان 1397: بی‌تردید پرداختن به ناسیونالیسم ایرانی کاری بس دشوار است. مهم‌ترین دشواری ناشی از رد پای است که ایران در دنیای باستان دارد. ایران از معدود کشورهای جهان است که از دوران باستان برجای مانده و مردم این کشور سرگذشتی طولانی از خویشستن ایرانی خود روایت می‌کنند؛ آنها، هویت ملی دیرپایی را از گذشته‌ای دور حمل می‌کنند. تاریخ ثبت شده حاکی از آن است که از بیش از دو هزار سال پیش تا انقلاب 1357 ایران در اغ

ناسیونالیسم ایرانی: تبارگرا یا دموکراتیک

بخشی از سرمقاله فصلنامه پویه، شماره 3 و 4، بهار و تابستان 1397:

بی تردید پرداختن به ناسیونالیسم ایرانی کاری بس دشوار است. مهم ترین دشواری ناشی از رد پایی است که ایران در دنیای باستان دارد. ایران از معدود کشورهای جهان است که از دوران باستان برجای مانده و مردم این کشور سرگذشتی طولانی از خویشتن ایرانی خود روایت می کنند؛ آنها، هویت ملی دیرپایی را از گذشته ای دور حمل می کنند. تاریخ ثبت شده حاکی از آن است که از بیش از دو هزار سال پیش تا انقلاب 1357 ایران در اغلب مواقع از طریق سلسله های پادشاهی اداره می شده است. ایران جامعه ای است که سابقه ی دینی طولانی در دوران باستان و در دوره های پس از اسلام داشته است و قرن هاست که در تصور جمعی افراد ایرانی از روابط و نهادها و رویه های جامعه، دین، نقشی کلیدی ایفا می کند و در حال حاضر این کشور تحت یک دولت دینی اداره می شود. از دیگر دشواری های پژوهش در مورد ملت و ملی گرایی در ایران فقدان ادبیاتی انباشته و طراز دانشگاهی و سنت های نظری رقیب در مورد ناسیونالیسم ایرانی است. گرچه چنین ادبیات انباشته ای در خصوص و پیرامون ناسیونالیسم ایرانی وجود ندارد، اما نظریاتی هم مطرح شده است. شاهرخ مسکوب زبان فارسی دری را یکی از عناصر مهم هویت ملی ایرانی و عاملی برای استمرار ناسیونالیسم ایرانی می داند. داریوش آشوری در تحلیل ناسیونالیسم در ایران بر مدرن بودن ملت سازی و ملی گرایی تاکید می کند. اما سیدجواد طباطبایی با تکیه بر مفهوم ایران شهری، ناسیونالیسم را در ایران امری پیشامدرن می انگارد. نظریات پرداخته شده از سوی این اندیشمندان ایرانی جایگاهی در سطح نظریات معتبر جهانی پیدا نکرده است و حتی در ایران نیز به صورت علمی مورد نقد و بررسی کافی قرار نگرفته است. هنوز مشخص نشده است که نظریات این اندیشمندان با نظریات معتبر ناسیونالیسم در سطح جهانی چه نسبتی دارد و به بیانی دقیق تر، چه نقاط مشترک و افتراقی با آن نظریات دارد. به ویژه باید با نگاهی به نظریات مرجع مشخص شود که عنصر بومی در نظریاتی که اندیشمندان ایرانی در مورد ناسیونالیسم ابراز می کنند چیست؟

برای این که ادبیات انباشته ای در مورد ملیت و ملی گرایی ایرانی به وجود آید، در وهله ی اول باید به پرسش هایی از این دست پاسخ گفت:

ریشه های ملی گرایی ایرانی مدرن است یا پیشامدرن؟

واقعیت قومی در آن چه نقشی دارد؟

ماهیت این ملی گرایی ذهنی است یا عینی؟

نقش زبان، تاریخ، نمادها، اسطوره ها، و خاطرات در ملی گرایی ایرانی چیست؟

جایگاه فرهنگ در ملی گرایی ایرانی از جنبه های توصیفی و تجویزی چگونه است؟

ارجاع به این مقاله

شمشاد امیری خراسانی، «ناسیونالیسم (ملی گرایی) ایرانی : تبارگرا یا دموکراتیک»، پارسیان دژ، ۱۳۹۷.

خواندن مقاله و پیوست‌های آن در وبسایت پارسیان دژ

نشانی ثابت این نسخه:

<https://parsiandej.ir/articles/1917/pdf/iranian-nationalism.pdf>

آخرین ویرایش مقاله: ۱۲ مرداد ۱۴۰۵